

กรอบแผนพัฒนาการเกษตรตำบลเส้า
อำเภอหนองกุงศรี
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี
จังหวัดกาฬสินธุ์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบลเสาเล้า อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส- ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอนองกุ้งศรี

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาด้านการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอนองกุ้งศรีดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนองกุ้งศรี

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๒.๑ ภูมิประเทศ	๒
๒.๒ พื้นที่ป่าไม้	๒
๒.๓ ชุดดินและความเหมาะสมของชุดดิน	๓
๒.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๔
๒.๕ สภาพแหล่งน้ำ	๔
๓ การคมนาคม	๕
๔ สาธารณูปโภค	๔
๕ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ	๔
๖ ภัยธรรมชาติ	๔
๗ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๔
๘ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๗

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร ตำบลเสาเล่า อำเภอหนองกุงศรี	๘
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์	๘
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๘
ครัวเรือนเกษตรกร	๘
ลักษณะการประกอบอาชีพ	๙
ลักษณะการถือครองที่ดิน	๙
ประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๑
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๑๒
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น	๑๓
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๓
-ข้าว	๑๓
-มันสำปะหลัง	๑๖
-อ้อยโรงงาน	๑๘
๒. การวิเคราะห์ Supply Chain	๒๑
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๓
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๓
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๙
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลเสาเล่า	๒
ตารางที่ ๒	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลเสาเล่า	๗
ตารางที่ ๓	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลเสาเล่า	๘
ตารางที่ ๔	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลเสาเล่า	๙
ตารางที่ ๕	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลเสาเล่า	๙
ตารางที่ ๖	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
ตารางที่ ๗	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรตำบลเสาเล่า	๑๑
ตารางที่ ๘	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๑
ตารางที่ ๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๑๒
ตารางที่ ๑๐	แสดงปริมาณการปลูกข้าว	๑๔
ตารางที่ ๑๑	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ตารางที่ ๑๒	แสดงปริมาณการปลูกปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ตารางที่ ๑๓	แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘	๑๗
ตารางที่ ๑๔	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม	๑๘
ตารางที่ ๑๕	แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง	๑๙
ตารางที่ ๑๖	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานปี ๒๕๖๘	๒๐
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว	๒๑
ตารางที่ ๑๘	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๓
ตารางที่ ๑๙	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๙

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อตำบลเสาเล่า	๑
ภาพที่ ๒	ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลเสาเล่า	๒
ภาพที่ ๓	ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองสูงศรี	๓
ภาพที่ ๔	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๔
ภาพที่ ๕	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๘
ภาพที่ ๖	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ	๙
ภาพที่ ๗	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๐
ภาพที่ ๘	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
ภาพที่ ๙	แผนที่แสดงทรัพยากรดิน	๑๒
ภาพที่ ๑๐	แผนที่แสดงเขตเกษตรกรรม	๑๒
ภาพที่ ๑๑	แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว	๑๓
ภาพที่ ๑๒	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวตำบลเสาเล่า	๑๕
ภาพที่ ๑๓	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๑๖
ภาพที่ ๑๔	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง	๑๗
ภาพที่ ๑๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน	๑๙
ภาพที่ ๑๖	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน	๒๐

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑. ลักษณะที่ตั้ง ของตำบลเสาเล่า อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนองบุรี ประมาณ ๑๑ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมือง ประมาณ ๗๓ กิโลเมตร ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเสาเล่า ตั้งอยู่ที่บ้านศรีบุญเรือง หมู่ ๕ เนื้อที่ ตำบลเสาเล่า อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๗๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๗,๓๔๗ ไร่

๑.๒. อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดตำบลหนองบัว อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ ติดอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดเขื่อนลำปาว และอำเภอเมืองกาฬสินธุ์

ทิศตะวันตก ติดตำบลลำหนองแสน ตำบลหนองบุรี อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อตำบลเสาเล่า

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- มีเขตการปกครอง ๑๔ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ๑ แห่ง

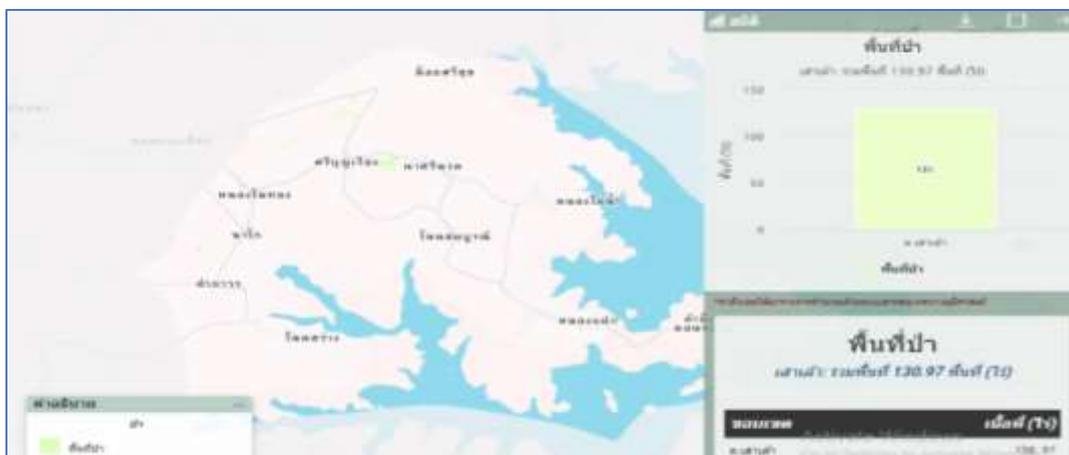
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล หมู่ที่	ตำบลหนองใหญ่	ผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง
๑	บ้านคำถาวร	นายสมทรง วงละคร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑
๒	บ้านหนองโนทอง	นายวิไล ผจงศิลป์	กำนันตำบลเสาเล้า
๓	บ้านหนองไผ่	นายกุหลาบ จันทร์ท่า	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๓
๔	บ้านหนองแฝก	นางวิมล สีนธกุล	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๔
๕	บ้านศรีบุญเรือง	นายวินัย ผิวคำ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๕
๖	บ้านนาศรีนวล	นายบุญชอบ ตุปะโส	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๖
๗	บ้านโนนสมบูรณ์	นายหนูพันธ์ แก้วพินนา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๗
๘	บ้านหนองหว่า	นายศักดิ์ไชย ยาสาไชย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๘
๙	บ้านโนนสว่าง	นายออด เรืองคำพัฒน์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๙
๑๐	บ้านโนนมีกิจ	นายสมัย เพี้ยเอี้ย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๐
๑๑	บ้านนาโก	นางไพวรรณ ผจงศิลป์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๑
๑๒	บ้านคำน้อยดอนหม่วย	นางบังอร คำแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๒
๑๓	บ้านน้อยศรีสุข	นายสมคิด อ่อนสว่าง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๓
๑๔	บ้านหนองไผ่	นายณัฐพงษ์ แก้ววงษา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๔

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ ภูมิประเทศ โดยทั่วไปของตำบลเสาเล้า อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลระหว่าง ๑๖๐-๑๗๐ เมตร สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๑๗๐ เมตร อยู่ทางทิศตะวันตกของตำบลมีพื้นที่ประมาณ ๔๐ % ของพื้นที่ พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตของ หมู่ที่ ๒, ๕, ๖, ๗, ๑๑ และบางส่วนของหมู่ที่ ๓ สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๑๖๐ เมตร อยู่ทางด้านทิศตะวันออก และทางทิศใต้ของตำบลมีพื้นที่ประมาณ ๕๐% ของพื้นที่ทั้งหมด อยู่ในพื้นที่ของ หมู่ที่ ๑, ๔, ๘, ๙, ๑๐ และบางส่วนของหมู่ที่ ๓ จึงทำให้มีสภาพภูมิประเทศของตำบลเสาเล้า ด้านทิศตะวันตก สูงและราบลุ่มลงไปทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของตำบล

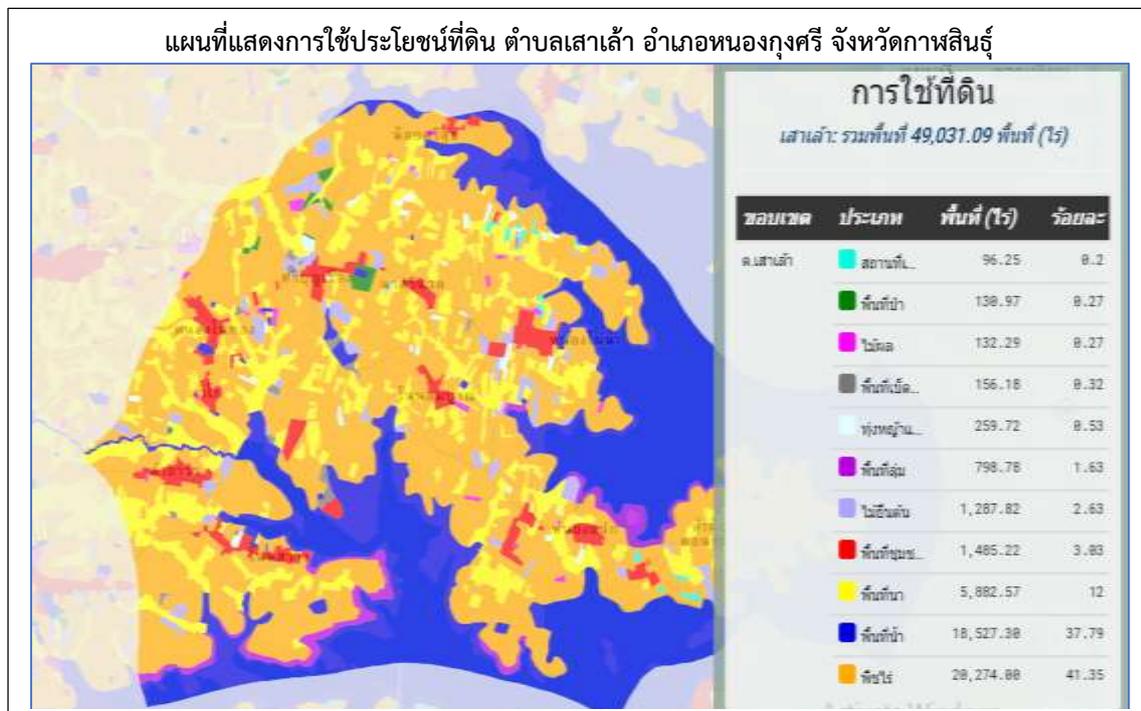
๒.๒ พื้นที่ป่าไม้ สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศเหนือของตำบลบริเวณหมู่ที่ ๕ พื้นที่ ๑๓๐.๙๗ ไร่
แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบลเสาเล้า

หมู่บ้าน หมู่ที่ ๗ ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ดินชุดนี้ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการทำนา คุณภาพของดินชุดนี้ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และเนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย

๒.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๕ สภาพแหล่งน้ำ

ตำบลเสาเล้า มีลำห้วยอยู่เพียงลำห้วยเดียว ที่มีน้ำสามารถใช้ประโยชน์ได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น ได้แก่ ลำห้วยลำหนองแสน อยู่ทางทิศตะวันตกของตำบล ไหลลงจากบ้านนาสาร ตำบลหนองกงบุรี ผ่านตอนบนของบ้านคำถาวร หมู่ที่ ๑ และทิศใต้ของบ้านนาโก หมู่ที่ ๑๑ ไหลลงสู่เขื่อนลำปาว มีระยะทางยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร

หนองน้ำและสระน้ำที่มีอยู่ในตำบลได้แก่

๑. สระน้ำโรงเรียนคำถาวรเจริญวิทย์ อยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านคำถาวร หมู่ที่ ๑ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๘๐ เมตร กว้าง ๔๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร มีน้ำตลอดปี ใช้ในกิจกรรมทางการเกษตรของโรงเรียน

๒. สระน้ำหนองโนทอง อยู่ทางทิศใต้ของบ้านหนองโน หมู่ที่ ๒ ห่างจากหมู่บ้าน ๑/๒ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำยาว ๔๐ เมตร กว้าง ๓๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๑ เมตร มีน้ำตลอดปี ใช้ในกิจกรรมการเกษตรของหมู่บ้าน (ปลูกพืชผัก)

๓. สระน้ำหนองไผ่ อยู่กึ่งกลางของบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๓ ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำยาว ๔๐ เมตร กว้าง ๖๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร มีน้ำตลอดปี

๔. **หนองบะยาว** อยู่ทางทิศตะวันออกของบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๑๔ ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำยาว ๑๒๐ เมตร กว้าง ๑๐๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร มีน้ำตลอดปี ใช้ในกิจกรรมการเกษตรของหมู่บ้าน และการประปาหมู่บ้าน

๕. **บึงตลาด** อยู่ทางทิศใต้ของบ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ ๕ ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำยาว ๕๐ เมตร กว้าง ๒๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๔ เมตร มีน้ำตลอดปี

๖. **หนองมันปลา** อยู่ระหว่างบ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ ๕ กับบ้านนาศรีนวล หมู่ที่ ๖ ห่างจากหมู่บ้านทั้งสองประมาณ ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคม มีพื้นที่ผิวน้ำยาว ๑๖๐ เมตร กว้าง ๑๐๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๑ เมตร มีน้ำตลอดปี

๗. **สระน้ำสาธารณะชนบท** อยู่ทางทิศเหนือของบ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ ๗ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๒๐ เมตร กว้าง ๒๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๖ เมตร มีน้ำตลอดปี

๘. **สระบ้านหนองหว้า** อยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๘ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๔๓ เมตร กว้าง ๔๒ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร มีน้ำตลอดปี

๙. **หนองแวง** อยู่ทางทิศใต้ของบ้านโนนสว่าง หมู่ที่ ๙ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๑๒๐ เมตร กว้าง ๘๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๔ เมตร มีน้ำตลอดปี

๑๐. **หนองนาม่วง** อยู่ทางทิศใต้ของบ้านโนนมีกิจ หมู่ที่ ๑๐ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๑๒๐ เมตร กว้าง ๘๐ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร มีน้ำตลอดปี

๑๑. **สระน้ำสาธารณะบ้านนาโก** อยู่ทางทิศตะวันออกของบ้านนาโก หมู่ที่ ๑๑ ห่างจากหมู่บ้าน ๑ กิโลเมตร ในเดือนธันวาคมมีพื้นที่ผิวน้ำ ยาว ๖๒ เมตร กว้าง ๔๒ เมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร มีน้ำตลอดปี

หนองและสระน้ำส่วนมากในตำบลเสาเล่า ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์เท่านั้น นอกจากสระน้ำแล้ว ตำบลเสาเล่า ยังมีโครงการสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า ที่ก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๒๖ มีคลองส่งน้ำมีความยาว ๕ กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๓ และบ้านนาศรีนวล หมู่ที่ ๖ แต่คลองส่งน้ำแห่งนี้ไม่สามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากไม่มีการสูบน้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์

- เชื้อนลำปาว

ตำบลเสาเล่า ทุกหมู่บ้านมีพื้นที่ติดต่อกับเชื้อนลำปาว ยกเว้นบ้านหนองโนทอง หมู่ที่ ๒ น้ำจากเชื้อนลำปาวไม่สามารถนำมาใช้ในการเกษตรกรรมไม่ได้ เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรอยู่สูงกว่าระดับน้ำส่วนมากใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์เท่านั้น

- แหล่งน้ำใต้ดิน

ตามสภาพภูมิประเทศของตำบลเสาเล่า ระดับน้ำใต้ดินอยู่ระหว่างประมาณ ๑๐-๒๐ เมตร การนำน้ำขึ้นมาใช้เพื่อทำการเกษตรมีเฉพาะบ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๘ เท่านั้นที่นำมาใช้รดพืชผักสวนครัว ส่วนสภาพป่าไม้นั้นถูกทำลายไปมากจะมีบ้างที่บ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ ๕ เป็นป่าไม้เบญจพรรณมีพื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ และป่าสาธารณะประจำหมู่บ้านเพียงเล็กๆ น้อยๆ เช่น ป่าช้า อื่นๆ

๓. การคมนาคม

ตำบลเสาเล่าเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อกันระหว่างหมู่บ้านทั่วถึงทุกหมู่บ้านดังนี้

๑. เส้นทางคมนาคมที่ใช้กันมากและสะดวกที่สุดในตำบลเสาเล่า คือ เส้นทางจากหมู่ที่ ๒ บ้านหนองโนทอง ผ่านหมู่ที่ ๕, ๖ ถึงหมู่ที่ ๓ บ้านหนองไผ่ มีระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร

๒. เส้นทางคมนาคมจากหมู่ที่ ๖ บ้านนาศรีนวล ผ่านหมู่ที่ ๗, ๘ ถึงหมู่ที่ ๔ บ้านหนองแฝก และหมู่ที่ ๑๒ บ้านค้ำน้อยดอนหม่วย มีระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

๓. เส้นทางคมนาคมจากหมู่ที่ ๑ บ้านคำถาวร ผ่านหมู่ที่ ๑๐ ถึงหมู่ที่ ๙ มีระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร

๔. เส้นทางคมนาคมจากหมู่ที่ ๑ บ้านคำถาวร ถึงหมู่ที่ ๑๑ บ้านนาโก มีระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร

เส้นทางคมนาคม ภายในตำบลเสาเล้า เป็นเส้นทางลูกรัง (ร.พ.ช.) ใช้ได้ตลอดฤดูกาล และมีบางส่วนที่ลาดยางทำให้การคมนาคมสะดวกสบายมากขึ้น แต่มีเส้นทางที่ยังไม่ได้ปรับปรุงการคมนาคมลำบาก คือ เส้นทางจากบ้านนาศรีนวลถึงบ้านค้ำน้อยดอนหม่วย มีระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

๔. สาธารณูปโภค

ในพื้นที่ตำบลเสาเล้า มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ประปา เป็นประปาผิวดินขนาดกลางเพื่อบริการประชาชน มี ๘ หมู่บ้านได้แก่ บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๑๔ หมู่ที่ ๖ บ้านนาศรีนวล หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๒, ๔, ๘, ๙, ๑๐ เป็นประปาขนาดใหญ่ หมู่ที่ ๑, ๓, ๗, ๑๑ เป็นประปาขนาดเล็กเพื่อบริการประชาชน

ไฟฟ้า เป็นไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อบริการประชาชนในตำบลเสาเล้าครบทุกหมู่บ้าน มีอัตราการใช้ไฟฟ้าของประชาชนครบทุกครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

โทรศัพท์ เป็นโทรศัพท์สาธารณะ ติดตั้งให้บริการประชาชนมีทุกหมู่บ้าน

๕. สิ่งก่อสร้างต่างๆ

- สถานีอนามัย	จำนวน ๑ แห่ง
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	จำนวน ๑ แห่ง
- โรงเรียนประถม	จำนวน ๗ โรงเรียน
- โรงเรียนมัธยม	จำนวน ๑ โรงเรียน
- ศูนย์เด็กก่อนวัยเกณฑ์	จำนวน ๓ ศูนย์
- วัด	จำนวน ๑๔ วัด
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	จำนวน ๑ แห่ง

๖. ภัยธรรมชาติ

ตำบลเสาเล้ามีภัยธรรมชาติน้ำท่วม ระยะเวลาสั้นๆ เฉพาะปีที่มีปริมาณน้ำฝนตกมากบริเวณแนวเขตลำห้วยธรรมชาติ มีผลทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหายเป็นบางส่วน โดยเฉพาะพื้นที่ทำนาบริเวณริมลำห้วย และอาจจะมีผลกระทบจากภัยแล้งทุกหมู่บ้าน เนื่องจากฝนทิ้งช่วงในปีที่มีปริมาณฝนตกน้อย ซึ่งจะแห้งแล้งในเดือนมีนาคม ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ของทุกปี

๗. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลเสาเล้า พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ พื้นที่ปลูกข้าว ๑๒,๐๗๓.๖๑ ไร่ รองลงมาคือปลูก มันสำปะหลัง จำนวน ๖,๙๖๘.๕๐ ไร่ และปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๙,๒๓๒ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูก

ยางพารา ไม้ผล พืชผักและพื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ รวมพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๒๘,๙๗๖.๖๖ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ ๒ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวม
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	
เสาเล้า	๔๖,๖๓๓	๑๒,๐๗๓.๖๑	๙,๒๓๒	๖,๙๖๘.๕๐	๑๕๕.๒๕	๒๑.๒๕	๓.๔๕	๒.๑๒	๒๘,๙๗๖.๖๖

๘. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๖ กลุ่ม ดังนี้

๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บผ้าวิสาหกิจศรีบุญเรือง หมู่ ๕
๒. วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโค/กระบือตามแนวพระราชดำริ บ้านหนองไผ่ หมู่ ๑๔
๓. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโค-กระบือ ม.๖ บ้านนาศรีนวล
๔. วิสาหกิจชุมชนด้านปศุสัตว์และพลังงานทดแทนอำเภอหนองกงศรี
๕. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะม่วงยั่งยืนเสาเล้า๑
๖. วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคกระบือวิถีพอเพียงบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๑๔
๗. วิสาหกิจชุมชนมันสำปะหลังแปลงใหญ่บ้านหนองไผ่
๘. วิสาหกิจชุมชนคนเลี้ยงกุ้ง ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๙. วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโค-กระบือบ้านหนองหว้า ตำบลเสาเล้า
๑๐. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรทางเลือกและพืชสมุนไพรบ้านหนองไผ่
๑๑. วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปปลาบ้านหนองไผ่ ตำบลเสาเล้า
๑๒. วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงและอนุรักษ์ควายไทยบ้านหนองไผ่
๑๓. วิสาหกิจชุมชนศรีบุญเรือง น้ำบาดาล บันดาลสุข
๑๔. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคกระบือบ้านศรีบุญเรือง
๑๕. วิสาหกิจชุมชนลูกกล้าปาวปลาแห้ง ปลาชีวก้าวเงินล้าน
๑๖. วิสาหกิจชุมชนเวสต์เวสต์เฟอร์เฟค แฝกริมเขื่อน

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์การเกษตรกร

๑) เกษตรกร

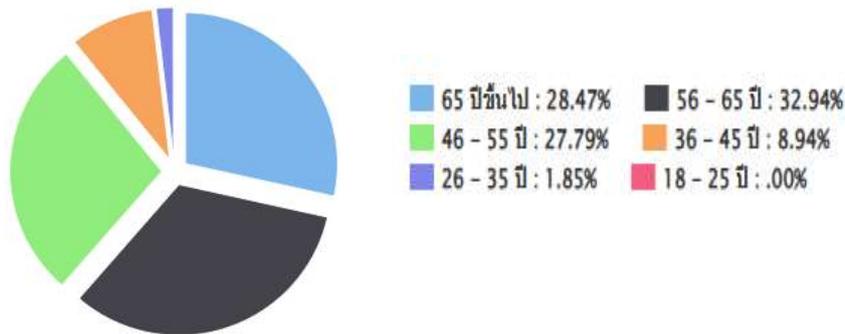
(๑) ครักวเรือนเกษตรกร

ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี มีครักวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๐๒๙ ครักวเรือน โดยมีหัวหน้าครักวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๓๓๙ ครักวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๗ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗๙ และ ตามลำดับตารางที่ ๓ แสดงหัวหน้าครักวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครักวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๙๓	๒๘.๔๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๓๓๙	๓๒.๙๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๘๖	๒๗.๗๙
๓๖ - ๔๕ ปี	๙๒	๘.๙๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๙	๑.๘๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๐	๐
รวม	๑,๐๒๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครักวเรือนจำแนกตามอายุ

ภาพที่ ๕ แสดงหัวหน้าครักวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๙๙๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖๐ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรองจำนวน ๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๐ %

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลเสาเล้า

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๙๙๔	๙๖.๖๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๕	๓.๔๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

ภาพที่ ๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๕๒๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐ รองลงมาอื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๔๖๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๙ เช่า จำนวน ๔๕๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลเสาเล้า*

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่(ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๕๒๖	๖,๐๗๕
เช่า	๔๕๑	๖,๑๒๗
อื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี)	๔๖๘	๖,๖๘๖
รวม **	๑,๐๘๕	๑๘,๘๘๘

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

ภาพที่ ๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๗)

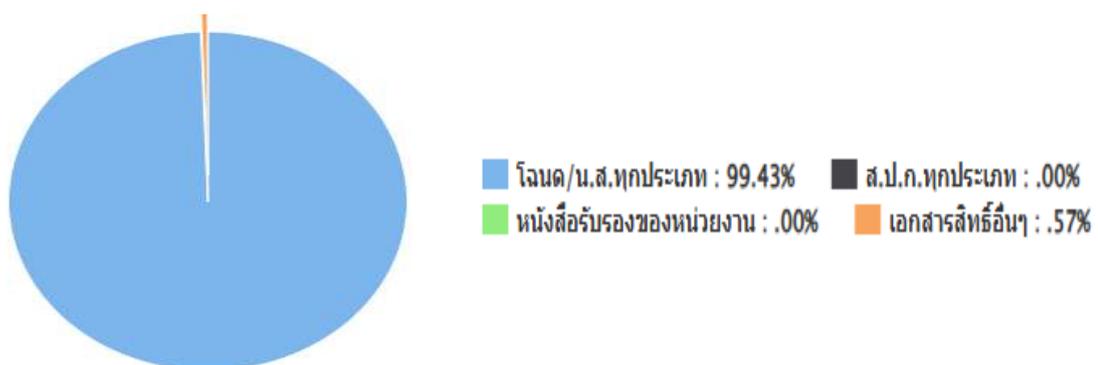
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลเสาเล้า อำเภอนองบุรี มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๕๒๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๔๓ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๗

ตารางที่ ๖ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๕๒๔	๐	๐	๓	๕๒๖

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๔ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรตำบลเสาเล้า

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครู บัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอ ดิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	ตรวจ บัญชี สหกรณ์	เศรษฐกิจ การ เกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
เสาเล้า	-	๑	-	๑๔	๑๔	๑๔	-	-	-

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) ศูนย์เครือข่ายศูนย์ ศพก.ตำบลลำหนองแสน

ตารางที่ ๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์						
ที่	ชื่อศูนย์ เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	คนนำฮอยฟาร์ม ตามศาสตร์ พระราชา	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตร ผสมผสาน	๑๔	เสาเล้า	นางรัตนดา อรุณภักดิ์	๐๘๒ ๕๗๙๖๑๘๓
๒	สวนนายแอ่ง	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสานและแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๓	เสาเล้า	นายจันนรงค์ ศรีสุพัฒน์	๐๘๑ ๙๔๘๘๑๑๗

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑ กลุ่ม คือแปลงใหญ่มัน
สำปะหลังหมู่ ๑๔ ตำบลเสาเล้า

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

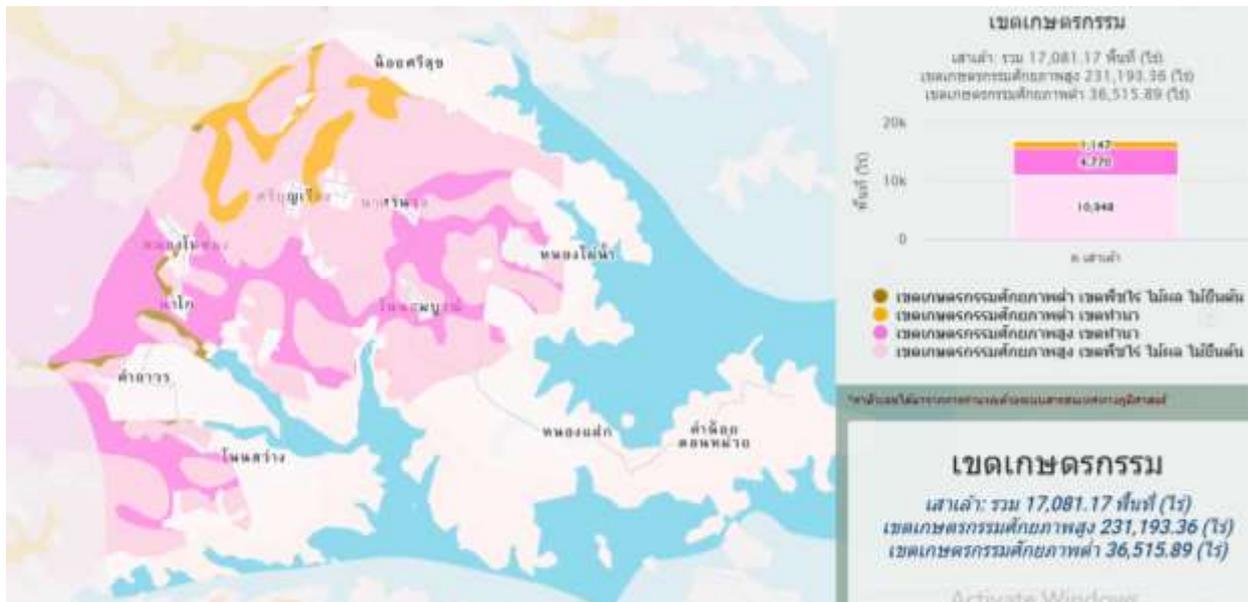
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลเสาเล่า อำเภอนองนบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่น้ำถึง ๑๘,๕๗๔ ไร่ และมีพื้นที่ราบลุ่ม ๘๐๙ ไร่

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงทรัพยากรดิน

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงเขตเกษตรกรรม

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลเสาเล้า มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๑๑,๗๖๗ ไร่ ๑,๐๓๔ ครัวเรือน โดยมีปริมาณการผลิตเฉลี่ย ๓๔๐ กิโลกรัมต่อไร่

ตารางที่ ๑๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าว

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
เสาเล้า	๑,๐๓๔	๑๑,๗๖๗	๑๑,๗๖๗	๔,๐๐.๗๘	๓๔๐

ที่มา :กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

การปลูกข้าว

- วิธีปลูก โดยวิธีหว่านและปักดำ
- พันธุ์ข้าวเหนียว กข.๖, พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕
- การใช้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘, สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอกจะมีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไปประมาณ ๑-๒ เดือน

-การใช้สารเคมี ส่วนใหญ่จะเป็นสารกำจัดวัชพืชในนาข้าว

-การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวค่าจ้างประมาณ ๘๐๐-๙๐๐ บาท/ไร่ และใช้แรงงานส่วนน้อยที่รถไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลบ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้มาหว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่
๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า
๓. ดูแลระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้
๔. การทำนาหว่านมี ๒ แบบคือหว่านแห้ง และหว่านแบบเปียก (แช่เมล็ดพันธุ์ ๑ คืน พักไว้ ๒ คืนถึงนำไปหว่าน)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า มันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

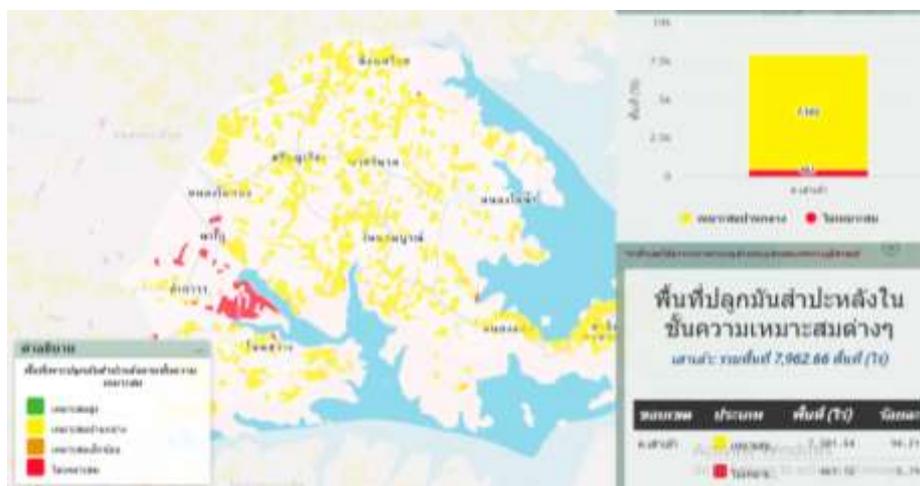
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลเสาเล้ามีพื้นที่สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ทั้งหมด จำนวน ๗,๙๖๒.๖๖ ไร่ คิดเป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๗,๕๐๑.๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๒๑ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔๖๑.๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๙

ตารางที่ ๑๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
เสาเล้า	-	๗,๕๐๑.๕๔	-	๔๖๑.๑๒	๗,๙๖๒.๖๖

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๓ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลเสาเล้า อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๕,๗๓๔.๗๕ ไร่

ตารางที่ ๑๒ แสดงปริมาณการปลูกปลูกมันสำปะหลัง

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
เสาเล้า	๔๘๑	๕,๗๓๔.๗๕	๒๐,๐๗๑.๖๓	๓.๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ระบบการผลิตมันสำปะหลัง

ก. การปลูกต้นฝน

ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘

รายการ	รายจ่ายต่อไร่	หมายเหตุ
ไถดะ	๒๒๐	
ไถแปร	๒๒๐	
ไถยกร่อง	๒๐๐	
พันธุ์มันสำปะหลัง	๐	
ปลูก (รถปลูก)	๓๐๐	
เบ็กร่อง	๑๕๐	
กลบร่อง	๑๕๐	
ดายหญ้า	๓๐๐	ดำเนินการ ๑ - ๒ ครั้ง
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๓,๐๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๒๐๐	
เก็บเกี่ยวต้นละ ๖๐๐ บาท	๑,๘๐๐	
รวม	๖,๕๔๐	

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองสูงศรี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เกษตรกรรายย่อยจะนำผลผลิตจากไร่ไปขายที่ลานรับซื้อที่มีอยู่ในทุกตำบล ตำบลละ ๑-๓ แห่ง ส่วนเกษตรกรรายใหญ่ที่มีเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ รถบรรทุก จะนำไปขายที่บริษัทที่รับซื้อโดยตรงที่อยู่ตามแต่ละจังหวัด

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองสูงศรี มีลานรับซื้อหัวมันสำปะหลัง รวม ๓๐ แห่ง

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

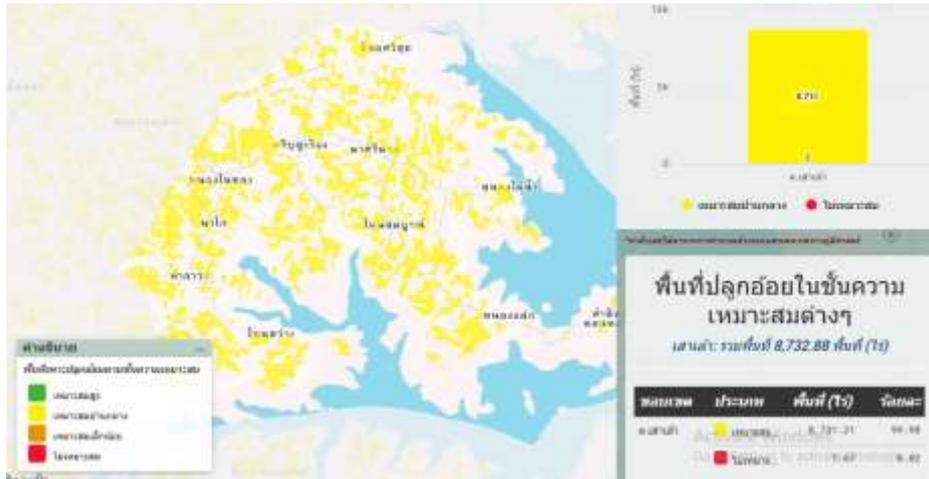
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลเสาแก้ว มีพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๘,๗๓๒.๘๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๘,๗๓๑.๒๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๘ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑.๖๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๒

ตารางที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสม

	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)
เสาแก้ว	-	๘,๗๓๑.๒๑	-	๘,๗๓๒.๘๘

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน (ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลเสาเล่า อำเภอนองบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๙,๒๓๒ ไร่ จำนวน ๕๓๕ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑๕ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองใหญ่	๕๓๕	๙,๒๓๒	๙,๒๓๒	๙๒,๓๒๐	๑๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

ระบบการผลิตอ้อยโรงงาน

ก. การปลูกอ้อยปลายฝน (อ้อยตุลาคม)

๑. การเตรียมดิน เกษตรกรจะไถเตรียมดิน โดยใช้รถแทรกเตอร์ไถ ๒ ครั้งและยก
ร่องอีก ๑ ครั้ง

๒. การเตรียมพันธุ์อ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่ จะไม่มีการเตรียมแปลงพันธุ์อ้อยไว้ใช้เอง
แต่จะนิยมไปหาซื้อตามไร่อ้อยทั่วไป โดยไม่มีการคัดพันธุ์

๓. การปลูก การปลูกอ้อยในตำบลหนองบัว จะปลูกโดยการทิ้งพันธุ์อ้อยลงในร่องปลูก
แล้วสับอ้อยให้เป็นท่อนยาวประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วใส่ปุ๋ยเคมีลงในร่อง โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใช้
๒๕-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วไถกลบอ้อย

๔. การปฏิบัติดูแลรักษา มีวิธีการดังนี้ คือ

๔.๑ การกำจัดวัชพืช หลังจากที่อ้อยมีอายุประมาณ ๖๐ วัน เกษตรกร

จะทำการกำจัดวัชพืช โดยใช้แรงงานจากคนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้สารเคมีก็มีบ้างแต่ไม่มาก

๔.๒ การใส่ปุ๋ย เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยหลังจากที่มีการกำจัดวัชพืชเสร็จแล้ว โดยใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๔๖-๐-๐ เป็นต้น

๔.๓ การป้องกันกำจัดศัตรูอ้อย โรคแมลงศัตรูอ้อยที่พบส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะป้องกันและกำจัดได้โดยเด็ดขาด เช่น โรคใบขาว หนอนกออ้อย เป็นต้น

๕.การเก็บเกี่ยวอ้อยโรงงาน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวอ้อยเมื่อโรงงานน้ำตาลเปิดหีบอ้อย โดยโรงงานจะเปิดหีบประมาณ เดือนพฤศจิกายน- เมษายนของทุกปี เกษตรกรตำบลหนองบัว ส่วนใหญ่จะจดทะเบียนโคกตากับโรงงานมิตรภาพสินธุ์ เพราะมีศูนย์ส่งเสริมอ้อยเขต ๗ มาตั้งจุดรับซื้อที่บ้านไชยวาร หมู่ที่ ๑๑ และบ้านหนองบัว ม.๑๐ และมีบางส่วนนำอ้อยไปส่งที่โรงงานอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ข. การปลูกอ้อยต้นฝน โดยทั่วไปจะปลูกประมาณเดือนเมษายน ต้นเดือนพฤษภาคมของทุกปี เพื่อใช้เป็นอ้อยพันธุ์ที่ใช้ปลูกเองหรือจำหน่ายพันธุ์ในเดือนตุลาคม

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนองกุ้งศรี มีการปลูก อ้อยโรงงาน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	▶	▶ ▽	▶	▶ ⊗	⊗					⊗ △	⊗	▶

สัญลักษณ์ ⊗ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
▶ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน (ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอนองกุ้งศรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอนองกุ้งศรีมีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน เป็นเงิน ๑๐,๕๗๐ บาท

ตารางที่ ๑๖ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานปี ๒๕๖๘

รายการ (ตัวอย่าง)	ค่าใช้จ่ายต่อไร่		หมายเหตุ
ไถตะ	๒๒๐	-	-
ไถแปร	๒๒๐	-	-
พันธุ์อ้อย	๒,๒๐๐	-	-
ปลูก (รถปลูก)	๘๐๐	-	-
ยากุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	๖๐๐	-	-
กลบร่อง	๑๕๐	-	-
ดายหญ้า	๓๐๐	-	-
ปุ๋ย ๘๐ กก./ไร่ (๒ ครั้ง)	๓๐๐๐	-	-

ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๒๐๐	-	-
เก็บเกี่ยว	๑,๔๔๐	-	-เก็บเกี่ยวต้นละ ๑๒๐ บาท
คืบ ต้นละ ๖๐	๗๒๐	-	-
บรรทุก	๑,๔๔๐	-	-บรรทุกต้นละ ๑๒๐ บาท
รวม	๑๐,๕๗๐	-	-

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอนองบุรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เกษตรกรรายใหญ่เก็บเกี่ยวและขายทั้งในรูปแบบโควตา ส่วนเกษตรกรรายย่อยจะขายเหมาสวนหรือขายลานย่อย

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอนองบุรี มีแหล่งรับซื้อ ๒๑ แห่ง

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่นาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนและมีส่วนน้อยติดเขื่อนลำปาว	มีโรงสีชุมชนและโรงสีขนาดกลางกระจายตัวในอำเภอ และมีสหกรณ์การเกษตรที่รับซื้อข้าวเปลือก	มีจุดรวบรวมข้าวเปลือกอยู่ฉางและร้านค้าส่งในท้องถิ่น
	ปัญหา Pain point	เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ดินเริ่มเสื่อมสภาพจากการใช้สารเคมี	โรงสีรับซื้อข้าวแต่มีการหักสิ่งเจือปน ๑๐%	พื้นที่ตากข้าวมีจำกัด บางครั้งฝนตกขณะตากข้าวส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตต่ำ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เซนเซอร์วัดความชื้นดินและระบบบริหารจัดการน้ำ, แผนที่เกษตรกรเพื่อระบุโซนนิ่งที่เหมาะสม, การใช้เทคโนโลยีที่เท่าทันต่อสภาพอากาศ	คัดแยก และรวบรวมเพื่อนำไปจำหน่ายกับสหกรณ์ ที่รับซื้อในโดยไม่หักสิ่งเจือปน	ระบบคำนวณเส้นทางขนส่งเพื่อลดต้นทุนน้ำมัน
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำนาตามวิถีเดิม	กลุ่มแปลงใหญ่ฯชุมชนเริ่มมีการปลูกข้าวแบบปลอดภัยและจำหน่ายข้าวสารบรรจุถุง	พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาหลัก
	ปัญหา Pain point	ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่ และขาดทักษะด้านเทคโนโลยีแม่นยำ	ขาดทักษะด้านการตลาดดิจิทัลและการสร้างแบรนด์	ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นในที่มาของสินค้า (Traceability)

	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	จ้างบริการโทรนพ่นปุ๋ย/ยา เพื่อลดการใช้แรงงานคน	ฝึกอบรมการแปรรูปและการตลาดออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟน	ระบบสแกน QR Code เพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติคนปลูก
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ปลูกข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิเป็นหลัก	สินค้าส่วนใหญ่เป็นข้าวเปลือกธรรมดา เริ่มมีบรรจุถุงบ้าง	ขายส่งเป็นบิ๊กล็อต (Big Lot) กำไรต่อหน่วยต่ำ
	ปัญหา Pain point	พันธุ์ข้าวปนทำให้คุณภาพไม่สม่ำเสมอ ความชื้นสูงในช่วงเก็บเกี่ยว	บรรจุภัณฑ์ (Packaging) ไม่ดึงดูดใจ และขาดการแปรรูปเพิ่มมูลค่า	ข้าวเสื่อมคุณภาพหากเก็บสต็อกไว้นาน (มอด/กลิ่นหืน)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การใช้เมล็ดพันธุ์คัดพิเศษและการตรวจ DNA ข้าว	เทคโนโลยีอบแห้งลดความชื้นและการแปรรูปเป็นขนม/เครื่องสำอาง	บรรจุภัณฑ์สุญญากาศและระบบ E-Commerce/Social Commerce เพื่อขายตรงสู่ผู้บริโภค

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๑๘ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๑.โครงการสร้างภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่าทันวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการดิน-ปุ๋ย
๔. หลักการและเหตุผล	ในพื้นที่อำเภอหนองสูงศรี การทำนาส่วนใหญ่ยังพึ่งพาฟ้าฝนเป็นหลัก เมื่อเกิดวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน เช่น ฝนทิ้งช่วงในช่วงข้าวแตกกอ หรือฝนตกหนักในช่วงข้าวออกดอก ทำให้ผลผลิตเสียหายอย่างมาก เกษตรกรมักแก้ไขปัญหาด้วยการระดมใส่ปุ๋ยเคมีปริมาณมากเพื่อหวังให้ต้นข้าวฟื้นตัว ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและทำให้ต้นข้าวอ่อนแอต่อโรค (เช่น โรคไหม้) และแมลงศัตรูพืช การสร้างภูมิคุ้มกันให้ "ดินนา" จึงเป็นทางออกสำคัญ เพื่อให้ดินสามารถอุ้มน้ำได้นานขึ้นในยามแล้ง และข้าวมีระบบรากที่แข็งแรงพอจะทนทานต่อสภาวะวิกฤติ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสามารถวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของข้าวได้อย่างแม่นยำ ๒.เพื่อส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ในนาข้าว (ฟางข้าว) มาเป็นอินทรีย์วัตถุสร้างภูมิคุ้มกันให้ดิน ๓.เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่และลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีอย่างน้อย ๒๕%
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เชิงปริมาณ: เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายจำนวนอย่างน้อย จำนวน ๑๐๐ ราย เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ เชิงคุณภาพ: เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นได้เอง ผลกระทบ: ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๐-๓๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

<p>๘. กิจกรรมหลัก</p>	<p>๑.กิจกรรม "Check-up ดิน": อบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บตัวอย่างดินแบบมาตรฐาน และการใช้ชุดตรวจสอบดิน (Soil Test Kit)</p> <p>๒.การสร้าง "โรงงานปุ๋ยในนาข้าว" ด้วยปอเทือง อบรมเทคนิคการปลูกปอเทือง</p> <p>๓.กิจกรรม "สร้างเกราะคุ้มกัน": สาธิตการทำปุ๋ยหมักแบบรวดเร็วและการใช้จุลินทรีย์เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดินให้เหมาะสมกับสภาพอากาศแปรปรวน</p> <p>๔.กิจกรรม "ปุ๋ยสั่งตัด": ฝึกการคำนวณและผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อการใช้ปุ๋ยที่คุ้มค่าและแม่นยำ</p> <p>๕.กิจกรรม "แปลงเรียนรู้สู่ภัยอากาศ": ติดตามผลและถอดบทเรียนจากแปลงสาธิตที่ใช้การจัดการดินแบบสร้างภูมิคุ้มกัน</p>
<p>๙. หน่วยงานดำเนินการ</p>	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน (หมอดินอาสา), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่</p>
<p>๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ</p>	<p>ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐</p>
<p>๑๑. งบประมาณ</p>	<p>งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร</p>
<p>๑๒. ผลผลิต (Output)</p>	<p>๑.เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมทักษะการวิเคราะห์ดินและการจัดการดิน-ปุ๋ย</p> <p>๒.ชุดข้อมูลค่าวิเคราะห์ดินในพื้นที่เป้าหมายเพื่อใช้ในการวางแผนการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไป</p> <p>๓.คู่มือหรือแนวปฏิบัติการปรับปรุงดินเพื่อรับมืออากาศแปรปรวนสำหรับเกษตรกร</p>
<p>๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)</p>	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนค่าปุ๋ยและผลผลิตที่ไม่เสียหายจากสภาพอากาศ</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: ดินได้รับการฟื้นฟูให้มีโครงสร้างที่ดีขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพในดิน และลดการตกค้างของสารเคมี</p> <p>ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายเกษตรกรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และเท่าทันต่อสถานการณ์โลก</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๒.โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เพื่อสร้างรายได้และหยุดการเผาอย่างยั่งยืน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตภาคเกษตรและการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. หลักการและเหตุผล	<p>หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาปี เกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรีส่วนใหญ่มักปล่อยพื้นที่นาให้ว่างเปล่าหรือทำการทำนาปรังซึ่งมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดแคลนน้ำจากสภาวะอากาศแปรปรวน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการจัดการฟางข้าวที่มักใช้วิธีการเผา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ (PM ๒.๕)</p> <p>การปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เช่น พืชตระกูลถั่ว (ถั่วลิสง ถั่วเขียว) หรือปอเทือง เป็นทางเลือกที่ช่วยประหยัดน้ำได้มากกว่าการทำนาปรังถึง ๒-๓ เท่า และช่วยลดวงจรโรคและแมลงไบนนาข้าว ขณะเดียวกันยังเป็นการนำฟางข้าวมาใช้ประโยชน์ในลักษณะวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น ลดการเผา และช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑.เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรังหรือปล่อยที่ว่างเปล่าหลังฤดูเก็บเกี่ยว</p> <p>๒.เพื่อลดการเผาฟางข้าวและตอซัง โดยการนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบการคลุมดินและการผลิตปุ๋ย</p> <p>๓.เพื่อสร้างรายได้เสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้แก่เกษตรกร</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ระบุจำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อยไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่</p> <p>เชิงคุณภาพ: ปริมาณการเผาในพื้นที่เกษตรเป้าหมายลดลงร้อยละ ๘๐</p> <p>ผลกระทบ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชหลังนาเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาทต่อไร่</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	๑.กิจกรรม "เปลี่ยนฟางเป็นทอง": สาธิตการใช้ฟางข้าวคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นในแปลงพืชใช้น้ำน้อย แทนการเผาทิ้ง

	<p>๒.กิจกรรม "เลือกพืชที่ใช่ ในดินที่ถูก": อบรมการเลือกชนิดพืชใช้น้ำน้อยที่ตลาดต้องการ (เช่น ถั่วเขียว, ถั่วลิสง, ข้าวโพด) ให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดิน</p> <p>๓.กิจกรรม "บริหารจัดการน้ำหยด/ละอองฝอย": สาธิตการติดตั้งระบบน้ำประหยัดพลังงานในระดับแปลงนา</p> <p>๔.กิจกรรม "เชื่อมโยงตลาด": จัดทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับผู้รับซื้อในพื้นที่ เพื่อประกันราคาและตลาดรองรับผลผลิต</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานพลังงานจังหวัด (ระบบปั๊มน้ำโซลาร์เซลล์), ภาคเอกชนผู้รับซื้อผลผลิต</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – เมษายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑.แปลงต้นแบบการปลูกพืชใช้น้ำน้อยโดยไม่เผาตอซัง</p> <p>๒.จำนวนเกษตรกรที่มีทักษะในการจัดการพืชหลังนาและการใช้น้ำอย่างประหยัด</p> <p>๓.ปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ฟางข้าว) ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์แทนการเผา</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดปี ลดความเสี่ยงจากการขาดทุนในสภาวะแล้ง</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: คุณภาพอากาศในอำเภอดีขึ้นจากการลดการเผา และดินมีคุณภาพดีขึ้นจากการเพิ่มอินทรีย์วัตถุจากซากพืช</p> <p>ด้านความมั่นคง: สร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกรอย่างยั่งยืน</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๓.โครงการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้าวอำเภอหนองกุ้งศรีด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะและการตลาดนำการผลิต (Nong Kung Si Rice Value Chain Transformation)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและนวัตกรรมการเกษตรอัจฉริยะ
๓. แนวทางการพัฒนา	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Up-Mid-Downstream)
๔. หลักการและเหตุผล	ข้าวในอำเภอหนองกุ้งศรีประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงจากแรงงานและปัจจัยการผลิตที่ตลาดเคลื่อน อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในรูปข้าวเปลือกทำให้ถูกกดราคาและขาดอำนาจต่อรอง โครงการนี้จึงมุ่งนำ Agri-Tech เช่น โดรนเกษตร, เซนเซอร์ IoT และระบบ AI คัดเกรดข้าว มาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มมาตรฐานสินค้า พร้อมสร้างระบบการตลาดออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการแปลงนาด้วยเทคโนโลยีแม่นยำ</p> <p>๒. เพื่อยกระดับมาตรฐานการแปรรูปข้าวและสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)</p> <p>๓. เพื่อสร้างช่องทางการตลาดดิจิทัลและแบรนด์สินค้าข้าวคุณภาพสูงประจำท้องถิ่น</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรนำร่อง ๑๐๐ ราย, มีแบรนด์สินค้าข้าวพรีเมียมอย่างน้อย ๑ แบรินด์</p> <p>เชิงคุณภาพ: ผลผลิตข้าวมีคุณภาพมาตรฐาน GAP และได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าแปรรูป</p> <p>ผลกระทบ: ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๑๕ และรายได้รวมของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐-๓๐</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกข้าวและโรงสีชุมชนในเขตอำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	<p>๑. Smart Production: บริการโดรนเพื่อการเกษตรและการติดตั้ง IoT มอนิเตอร์แปลงนา</p> <p>๒. Value-Added Processing: ติดตั้งระบบ AI คัดแยกคุณภาพเมล็ดข้าวและเครื่องจักรแปรรูปมาตรฐาน</p>

	<p>๓. Branding & Traceability: ออกแบบบรรจุภัณฑ์และระบบ QR Code Blockchain ติดตามที่มาสินค้า</p> <p>๔. Digital Market Launch: สร้างแพลตฟอร์มขายออนไลน์และระบบ Subscription (ปิ่นโตข้าวหนองกงศรี)</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: พาณิชย์จังหวัด, มหาวิทยาลัยในพื้นที่ (ด้านนวัตกรรม), และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – ตุลาคม ๒๕๗๐)
๑๑. งบประมาณ	ประมาณการ ๕๗๐,๐๐๐ บาท (งบพัฒนาจังหวัด หรือ งบสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑. แพลตฟอร์มแบบที่บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ</p> <p>๒. ผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์มาตรฐานพรีเมียม</p> <p>๓. ช่องทางตลาดออนไลน์ (E-Commerce) ที่พร้อมใช้งาน</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกิดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เกษตรกรสามารถใช้งานร่วมกันได้ในระยะยาว</p> <p>ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)</p> <p>ด้านขีดความสามารถ: อำเภอหนองกงศรีมีโมเดลการจัดการห่วงโซ่คุณค่าข้าวที่สามารถขยายผลไปยังสินค้าอื่นได้</p>

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๑๙ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการสร้าง ภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่า ทันวิกฤติภูมิอากาศ แปรปรวน	- ชุด Soil Test Kit - เมล็ดพันธุ์ปอเทือง - หัวเชื้อจุลินทรีย์พื้นฟู ดิน - วิทยากรจากกรม พัฒนาที่ดิน	๑. Check-up ดิน: ตรวจสอบ วิเคราะห์ดินรายแปลง ๒. โรงงานปุ๋ยในนา: ปลูก และไถกลบพืชปุ๋ยสด ๓. ปุ๋ยสั่งตัด: ผสมปุ๋ยใช้ เองตามค่าวิเคราะห์ดิน ๔. แปลงเรียนรู้: ถอด บทเรียนสู่ภัยอากาศ	- เกษตรกร ๑๐๐ รายมี ทักษะตรวจดิน - ฐานข้อมูลค่าดินใน พื้นที่ - คู่มือการปรับปรุงดิน ฉบับชาวบ้าน	- ต้นทุนปุ๋ยลดลง ๒๐- ๓๐% - ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ข้าว แข็งแรงทนแล้ง/ทนโรค - รายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจาก ผลผลิตที่คงที่	- ดินในหนองกุ้งศรีมี ความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน - ลดการชะล้างพังทลาย ของหน้าดิน - เกษตรกรพึ่งพาตนเอง ได้ไม่หันเหต่อราคา ปุ๋ยโลก	งบจังหวัด หรือ กรมส่งเสริม เกษตร (ปี ๒๕๖๙	ตุลาคม ๒๕๖๙ - กันยายน ๒๕๗๐
๒.โครงการส่งเสริม การปลูกพืชใช้น้ำน้อย หลังนา เพื่อสร้าง รายได้และหยุดการ เผาอย่างยั่งยืน	๑. เมล็ดพันธุ์พืชน้ำ น้อย (ถั่วเขียว, ถั่วลิสง , ข้าวโพด) ๒. ชุดวัสดุสาริระบบ น้ำหยด/ละอองฝอย ๓. ชุดความรู้การ วิเคราะห์ดิน ๔. งบประมาณ ดำเนินงาน	๑. เปลี่ยนฟางเป็นทอง: สาริการใช้ฟางคลุมดิน รักษาความชื้นแทนการ เผา ๒. เลือกพืชที่ใช่: อบรม เลือกชนิดพืชตามค่า วิเคราะห์ดินและตลาด ๓. บริหารจัดการน้ำ: สาริตติดตั้งระบบน้ำหยด ประหยัดพลังงาน	- เกษตรกร ๑๐๐ รายได้รับการอบรม - แปลงต้นแบบพืชน้ำ น้อย ๒๐๐ ไร่ - มีคู่สัญญาซื้อขาย ผลผลิตล่วงหน้า	- อัตราการเผาต่อซัง ลดลงร้อยละ ๘๐ - เกษตรกรมีรายได้สุทธิ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ - ลดความเสี่ยงจากการ ขาดแคลนน้ำ	- มลพิษ PM ๒.๕ ใน อำเภอลดลงอย่างยั่งยืน - โครงสร้างดินดีขึ้นจาก การเพิ่มอินทรีย์วัตถุ - เกิดต้นแบบ เกษตรกรรมหมุนเวียน (BCG) ที่เข้มแข็ง	งบประมาณ พัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด หรือ งบกรม ส่งเสริม การเกษตร	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ - เมษายน ๒๕๗๐

		๔. เชื่อมโยงตลาด: ทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับเอกชน					
๓.โครงการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้าวด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ	งบประมาณ ๕.๗ แสนบาท, โดรนเกษตร, ระบบ IoT, AI คัดเกรดข้าว, วิทยากรด้านการตลาด	๑. ติดตั้งระบบ Smart Farm ๒. พัฒนาโรงสีอัจฉริยะ ๓. สร้างแบรนด์สินค้าดิจิทัล ๔. อบรมการตลาดออนไลน์	- แล่งนาอัจฉริยะ ๑๐๐ ราย - แบนด์ข้าวพรีเมียมของอำเภอ - ช่องทางขาย E-Commerce	เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒๐-๓๐% จากการขายข้าวแบรนด์ตัวเอง และลดต้นทุนการผลิต	กิตติเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับฐานราก และหนองกุ้งศรีเป็นศูนย์กลางข้าวคุณภาพของจังหวัด	งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	๒๕๖๙-๒๕๗๐

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองงูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. ข้อมูลครัวเรือน
กระทรวงมหาดไทย.

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๘ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย

แหล่งที่มา : <http://air4thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>

กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๖๒ **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘ **ขอบเขตการปกครอง** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองงูงศรี ๒๕๖๘. **ข้อมูลด้านการเกษตร**. กรมส่งเสริมการเกษตร

แหล่งที่มา :brd.ricethailand.go.th, [กรมการค้าภายใน](#))